YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (laajennettu viides jaosto)

28 päivänä kesäkuuta 2004 *

Asiassa T-342/99 DEP,

Airtours plc, edustajanaan solicitor M. Nicholson, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään R. Lyal, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vaaditaan määräämään komissio korvaamaan Airtoursille oikeudenkäyntikulut asiassa T-342/99, Airtours vastaan komissio, 6.6.2002 annetun tuomion (Kok. 2002, s. II-2585) seurauksena,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Lindh sekä tuomarit R. García-Valdecasas, J. D. Cooke, P. Mengozzi ja M. E. Martins Ribeiro,

kirjaaja: H. Jung,

on antanut tämän

määräyksen

Tosiseikat, oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

1 Airtours plc (nykyään My Travel Group plc) on nostanut kumoamiskanteen yrityskeskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltumattomaksi (asia IV/M.1524 — Airtours / First Choice) 22 päivänä syyskuuta 1999 tehdystä komission päätöksestä 2000/276/EY (EYVL 2000, L 93, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös).

2 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi päätöksen asiassa T-342/99, Airtours vastaan komissio, 6.6.2002 antamallaan tuomiolla (Kok. 2002, s. II-2585; jäljempänä asia Airtours) ja velvoitti komission maksamaan oikeudenkäyntikulut.

3 Kantaja vaati 10.9.2002 päivätyllä kirjeellään komissiota korvaamaan neuvonantajilleen maksettujen palkkioiden ja muiden kulujen kuin arvonlisäveron osalta 1 464 441,55 Englannin puntaa (GBP) sekä arvonlisäveron osalta 253 543,47 GBP eli yhteensä 1 717 985,02 GBP.

4 Komissio hylkäsi tämän vaatimuksen 14.10.2002 päivätyllä kirjeellään sillä perusteella, ettei se ollut perusteltu, ja esitti Airtoursin kuluja koskevan vastaehdotuksen, jonka määrä oli 130 000 GBP.

5 Kantaja esitti 30.1.2003 päivätyllä kirjeellä komissiolle ne syyt, joiden vuoksi vaaditut määrät olivat sen mielestä perusteltuja, ja hylkäsi ehdotuksen 130 000 GBP:n maksamisesta.

6 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 4.2.2003 toimitetulla kirjelmällä kantaja esitti oikeudenkäyntikulujen vahvistamista koskevan hakemuksen, jossa se vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vahvistamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 92 artiklan mukaisesti korvattavien kulujen määräksi neuvonantajilleen maksettujen palkkioiden ja muiden kulujen kuin arvonlisäveron osalta 1 464 441,55 GBP ja arvonlisäveron osalta 253 543,47 GBP eli yhteensä 1 717 985,02 GBP.

7 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 18.3.2003 toimitetulla kirjelmällä komissio esitti huomautuksensa ja vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vahvistamaan korvattavien kulujen määräksi 170 000 GBP, johon sisältyvät tähän oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvät kulut.

Oikeudellinen arviointi

8 Kantaja vetoaa asiakysymyksen osalta kulujen korvaamista koskevan vaatimuksensa tueksi kahdenlaisiin väitteisiin. Ensinnäkin se väittää, että analogisesti Englannin prosessioikeuden kanssa sillä on käsiteltävänä olevassa asiassa oikeus saada kulunsa reilusti korvattua. Toiseksi se väittää, että vaadittu määrä täyttää oikeuskäytännössä korvattavien kulujen osalta asetetut vaatimukset ja kattaa tässä asiassa välttämättä aiheutuneet kustannukset.

A *Oikeus saada kulunsa reilusti korvattua*

Asianosaisten lausumat

9 Kantaja väittää, että sillä on oikeus saada kulunsa reilusti korvattua. Se katsoo, että korvattavien kulujen määrää arvioitaessa on otettava huomioon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen riidanalaista päätöstä kohtaan esittämien arvostelujen ankaruus (asia Airtours, tuomion 294 kohta). Kantaja korostaa myös, että tätä määrää arvioitaessa on otettava huomioon tehokkaan tuomioistuinvalvonnan tarve erityisesti yrityskeskittymän valvonnan yhteydessä, ja vetoaa tältä osin komission asiassa Airtours annetun tuomion julistamisen jälkeen antamaan lehdistötiedotteeseen sekä Ison-Britannian Chamber of Lordsin Euroopan unionia käsittelevän komitean 23.7.2002 julkaisemaan kertomukseen.

10 Kantaja väittää, että analogisesti Englannin prosessioikeuden kanssa sillä on oikeus saada korvaus kuluistaan. Sille olisi näin ollen korvattava kaikki kanteesta aiheutuneet kulut, elleivät ne ole määrältään kohtuuttomia tai aiheutuneet asiattomasti. Jos tilanne olisi toisenlainen, se ei rohkaisisi kantajaa nostamaan kannetta tai se rohkaisisi sitä välttämään suuria kuluja, jolloin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voisi saada tietoonsa kaikkia tosiseikkoja sekä taloudellisia ja oikeudellisia seikkoja, jotta se voi harjoittaa valvontaansa tyydyttävästi.

11 Komissio toteaa, ettei oikeuskäytännössä anneta mahdollisuutta kulujen korottamiseen korvausvelvollisen rankaisemiseksi.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

12 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 92 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Jos oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta syntyy riita, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ratkaisee sen asianosaisen pyynnöstä ja kuultuaan toisen asianosaisen huomautukset antamalla määräyksen, josta ei voi valittaa."

13 Työjärjestyksen 91 artikla b alakohdan mukaan korvattaviksi kuluiksi katsotaan "asianosaisille asian käsittelystä aiheutuneet välttämättömät kustannukset, erityisesti matka- ja oleskelukulut, sekä asiamiehen, avustajan tai asianajajan palkkio". Tästä määräyksestä ilmenee, että korvattavat kulut on rajattu ensinnäkin asian käsittelystä aiheutuneisiin kustannuksiin ja toiseksi tätä varten välttämättömiin kustannuksiin

(asia T-38/95 DEP, Groupe Origny v. komissio, määräys 24.1.2002, Kok. 2002, s. II-217, 28 kohta ja yhdistetyt asiat T-226/00 DEP ja T-227/00 DEP, Nan Ya Plastics ja Far Eastern Textiles v. neuvosto, määräys 24.1.2002, Kok. 2002, s. II-685, 33 kohta).

14 Näiden periaatteiden mukaisesti korvattavien kulujen määrä ei voi ylittää kantajalle asian käsittelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneita välttämättömiä kustannuksia. Kantaja ei voi näin ollen vedota asiassa Airtours annetun tuomion sisältöön, komission tai Ison-Britannian Chamber of Lordsin tämän tuomion vuoksi esittämiin kantoihin tai yleisemmin tehokkaan tuomioistuinvalvonnan tarpeeseen saadakseen suuremman korvauksen kuin mihin sillä on työjärjestyksen 91 artiklan b alakohdan mukaan oikeus.

15 Lisäksi on todettava, että kulujen määrän vahvistamiseen sovellettavat säännöt esitetään työjärjestyksessä, eikä niitä voida johtaa analogisesti Englannin prosessioikeudesta, johon kantaja vetoaa.

16 Käsiteltävänä olevassa asiassa korvattavien kulujen määrää on näin ollen arvioitava työjärjestyksen 91 artiklan b alakohdan nojalla.

B *Korvattavien kulujen määrän arviointi*

17 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuimilla ei ole toimivaltaa vahvistaa niiden palkkioiden määrää, jotka asianosaisten on maksettava omille asianajajilleen, vaan ne voivat vahvistaa, minkä määräisinä oikeudenkäyntikulujen maksamisesta vastuussa olevan asianosaisen on ne korvattava. Antaessaan ratkaisua

oikeudenkäyntikulujen määrän vahvistamista koskevaan hakemukseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei tarvitse ottaa huomioon asianajajien kansallisia palkkiosääntöjä eikä mahdollista asianosaisen ja tämän asiamiesten tai avustajien välillä tästä tehtyä sopimusta (ks. asia T-120/89 DEP, Stahlwerke Peine-Salzgitter v. komissio, määräys 8.11.1996, Kok. 1996, s. II-1547, 27 kohta ja asia T-89/97, Starway v. neuvosto, määräys 10.1.2002, Kok. 2002, s. II-1, 26 kohta).

18 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on niin ikään todettu, että asianajajien palkkioita koskevien yhteisön oikeussääntöjen puuttuessa yhteisöjen tuomioistuinten on oikeudenkäyntikuluja vahvistaessaan vapaasti arvioitava asiassa esille tulleita seikkoja ja otettava tältä osin huomioon oikeudenkäynnin kohde ja luonne, sen merkitys yhteisön oikeuden kannalta ja asian vaikeusaste, oikeudenkäynnistä asiamiehille tai avustajille aiheutuneen työn määrä ja oikeudenkäynnissä kyseessä olleet asianosaisten taloudelliset intressit (asia 318/82 DEP, Leeuwarder Papierwarenfabriek v. komissio, määräys 26.11.1985, Kok. 1985, s. 3727, 3 kohta ja em. asia Starway v. neuvosto, määräyksen 27 kohta).

1. *Oikeudenkäynnin kohde ja luonne, sen merkitys yhteisön oikeuden kannalta sekä asian vaikeusaste*

Asianosaisten lausumat

19 Kantaja väittää, että oikeudenkäynnin kohde ja luonne herättivät käsiteltävänä olevassa asiassa uusia ja monimutkaisia taloudellisia ja oikeudellisia kysymyksiä, mistä on osoituksena päätöksen, kanteen ja tuomion pituus. Kantaja korostaa myös, että asiassa Airtours annettu tuomio vaikutti keskittymävalvonnan alaan syvällisesti sekä kollektiivisen määräävän aseman määritelmän että tuomioistuinvalvonnan tehokkuuden näkökulmasta, mikä ilmenee useista tämän tuomion seurauksena kirjoitetuista lehtiartikkeleista ja oikeustieteellisistä artikkeleista. Kantaja huomauttaa erityisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ainoastaan

toistanut mekaanisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-102/96, Gencor vastaan komissio, 25.3.1999 antamassaan tuomiossa (Kok. 1999, s. II-753) esittämää testiä, vaan on hyödyntänyt käsiteltävänä olevan asian tosiseikkoja kehittääkseen ja täsmentääkseen kollektiiviseen määräävään markkina-asemaan käytettävää testiä, joka koskee erityisesti sitä, voiko komissio kieltää keskittymän, kun relevantit markkinat ovat oligopolistiset eikä niillä toteuteta salaista yhteistyötä.

20 Komissio myöntää asian herättävän useita tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia kysymyksiä. Se ei kuitenkaan katso, että asialla olisi ollut merkittävää vaikutusta yhteisön oikeuden kehitykseen. Kollektiivisen määräävän markkina-aseman määritelmän osalta komissio väittää, että tämän käsitteen pääasiallisia osatekijöitä tarkasteltiin jo edellä mainitussa asiassa Gencor vastaan komissio ja että niitä on selitetty laajasti oikeudellisissa perusteoksissa. Komission mukaan kantaja ei voi näin ollen väittää palauttaneensa komissiota tämän oikeuskäytännön jäljille sen jälkeen, kun tämä on pyrkinyt soveltamaan riidanalaisessa päätöksessä uusia arviointiperusteita, sillä tämä väite perustuu riidanalaisen päätöksen virheelliseen ja johdattelevaan tulkintaan. Komissio myöntää kuitenkin, että erimielisyyttä on ollut pakotemekanismin luonteesta, joka on suhteellisen vähäpätöinen seikka. Tuomioistuinvalvonnan tehokkuuden osalta komissio ei ymmärrä, missä määrin käsiteltävänä oleva asia olisi erityisen merkittävä, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteuttama tutkinta vastaa sen minkä hyvänsä kanteen yhteydessä toteuttamaa tutkintaa. Lisäksi komissio väittää, että vaikka tällaisen asian tutkinta edellyttää merkittävää työpanosta, kantajan korvattaviksi vaatimien kulujen määrä on joka tapauksessa erittäin liioiteltu.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

21 Aluksi on todettava, että kanne koski yrityskeskittymien valvonnasta 21 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 (EYVL L 395, s. 1, sellaisena kuin se on oikaistuna EYVL:ssä 1990, L 257, s. 13) soveltamista ja tarkemmin ottaen komission syvällisen tutkimusmenettelyn päätteeksi tekemää päätöstä, jossa kantajan ilmoittama yrityskauppahanke todettiin yhteismarkkinoille

soveltumattomaksi. Keskittymävalvontaan, joka edellyttää relevanttien markkinoiden tulevaisuuteen suuntautuvaa arviointia, liittyvien vaikeuksien lisäksi päätöksen erityispiirteenä on se, että siinä kielletään suunnitellun liiketoimen toteuttaminen sillä perusteella, että se johtaisi kollektiivisen määräävän markkina-aseman syntymiseen, mikä edellyttää tämän liiketoimen kilpailuvaikutusten syvällistä arviointia.

22 Tämän jälkeen on korostettava, että vaikka kollektiivisen määräävän markkina-aseman käsitteestä asetuksen N:o 4064/89 yhteydessä on jo annettu kaksi yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiota (yhdistetyt asiat C-68/94 ja C-30/95, Ranska ym. v. komissio, nk. Kali & Salz -tapaus, tuomio 31.3.1998, Kok. 1998, s. I-1375 ja em. asia Gencor v. komissio), sitä on yhä arkaluonteista määritellä ja panna täytäntöön.

23 Käsiteltävänä oleva asia on näin ollen herättänyt uusia kysymyksiä, jotka liittyvät kollektiivisen määräävän markkina-aseman — jota ei ole määritelty lainsäädännössä — määritelmään ja luonnehdintaan, määräävässä asemassa olevan oligopolin jäsenten hiljaiseen yhteistoimintaan, tarpeeseen yksilöidä tällaisen oligopolin sisäisen yhtenäisyyden takaavat pakotetekijät ja yleisemmin komissiolta vaadittavaan todistusaineistoon, kun se aikoo kieltää keskittymähankkeen toteuttamisen sillä perusteella, että se johtaisi sellaisen kollektiivisen määräävän markkina-aseman syntymiseen, jonka seurauksena kilpailu yhteismarkkinoilla vaarantuisi merkittävästi. Tältä osin on todettava, että toisin kuin edellä mainittu asia Gencor vastaan komissio, joka koski platinaan eli maailmanlaajuisesti kaupan pidettävään raaka-aineeseen liittyvän duopolin syntymistä, käsiteltävänä oleva asia koski oligopolin syntymistä kausiluonteisten palvelujen markkinoilla, mikä konkreettisesti merkitsi neljästä suuresta brittimatkanjärjestäjästä yhden poistumista markkinoilta. Kollektiivisen määräävän markkina-aseman käsitettä oli käsiteltävänä olevassa asiassa näin ollen arkaluonteisempaa panna täytäntöön.

24 Tämän vuoksi käsiteltävänä oleva asia on yhteisön kilpailuoikeuden kannalta tärkeä ja nostaa esiin useita monimutkaisia taloudellisia ja oikeudellisia kysymyksiä, joita kantajan neuvonantajien on täytynyt tutkia kumoamiskanteen yhteydessä.

2. Oikeudenkäynnissä kyseessä olleet asianosaisten taloudelliset intressit

Asianosaisten lausumat

25 Kantaja korostaa, että First Choicen hankinta on maksanut Airtoursille arvion mukaan noin 850 miljoonaa GBP, mikä merkitsee huomattavaa taloudellista intressiä, ja että tätä hankintaa ei ole voitu toteuttaa riidanalaisen päätöksen vuoksi. Kantaja toteaa myös, että sille ei ole annettu mahdollisuutta kasvaa eikä saavuttaa säästöjä ja synergiaetuja suunnitellun fuusion avulla. Se ei ole myöskään voinut osallistua myöhemmin tapahtuneeseen matkailualan yhdistymiseen.

26 Komissio myöntää, että kantaja on kärsinyt tilaisuuden menettämisestä. Se toteaa kuitenkin, että sen taloudellista intressiä on vaikea arvioida, koska oli epätodennäköistä, että Airtours olisi voinut ostaa First Choicen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion jälkeen. Kantajan taloudellinen intressi oli lähinnä sen aseman määrittämisessä tulevia liiketoimia silmällä pitäen. Tämän osalta riidanalaisen päätöksen vaikutuksesta Airtoursia ei komission mukaan suljettu markkinoiden myöhemmän yhdistymisen ulkopuolelle, koska tämä yhdistyminen (asiat COMP/M.2002 – Preussag/Thomson ja COMP/M.2228 – C&N / Thomas Cook) tapahtui rajat ylittävien fuusioiden muodossa eikä mikään estänyt kantajaa toteuttamasta tällaisia liiketoimia.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

27 On todettava, että riidanalaisella päätöksellä estettiin yrityskauppa, jonka arvoksi arvioitiin noin 850 miljoonaa GBP. Tämän vuoksi ilman, että on tarpeen arvioida kyseessä olevien markkinoiden kehitystä riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen, on todettava, että käsiteltävänä oleva asia merkitsee kantajalle huomattavaa taloudellista intressiä.

3. *Oikeudenkäyntimenettelyn kantajan neuvonantajille aiheuttaman työn määrä*

a) Yleisiä huomioita

28 Aluksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että edellä esitetystä ilmenee, että oikeudenkäynti on voinut todellakin edellyttää kantajan neuvonantajilta merkittävää työpanosta.

29 On kuitenkin todettava, että kantajan neuvonantajilla oli asiasta jo laaja käsitys, koska ne edustivat Airtoursia syvälliset tutkimukset käsittäneen hallinnollisen menettelyn aikana. Kantaja esitti näin ollen jo tämän hallinnollisen menettelyn aikana tiettyjä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitettyjä väitteitä, jotka koskivat erityisesti relevanttien markkinoiden määrittämistä ja määräävässä markkina-asemassa olevan oligopolin jäsenten hiljaista yhteistoimintaa. Tämä toteamus on voinut osittain helpottaa työtä ja lyhentää kanteen valmisteluun käytettyä aikaa (asia T-65/96 DEP, Kish Glass v. komissio, määräys 8.11.2001, Kok. 2001, s. II-3261, 25 kohta ja em. asia Nan Ya Plastics ja Far Eastern Textiles v. neuvosto, määräyksen 43 kohta).

30 Lisäksi on huomautettava, että tuomioistuimen on lähtökohtaisesti otettava huomioon niiden työtuntien kokonaismäärä, joita voidaan objektiivisesti pitää välttämättöminä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käytävän oikeudenkäynnin kannalta, riippumatta siitä, kuinka monen asianajajan kesken nämä palvelut jakautuvat (asia T-290/94 DEP, Kaysersberg v. komissio, määräys 30.10.1998, Kok. 1998, s. II-4105, 20 kohta; asia T-337/94 DEP, Enso-Gutzeit v. komissio, määräys 15.3.2000, Kok. 2000, s. II-479, 20 kohta ja em. asia Nan Ya Plastics ja Far Eastern Textiles v. neuvosto, määräyksen 44 kohta). Tältä osin yhteisöjen tuomioistuinten mahdollisuus arvioida työn arvoa riippuu annettujen tietojen tarkkuudesta (asia C-89/85 DEP, Ahlström ym. v. komissio, määräys 9.11.1995, 20 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja em. asia Stahlwerke Peine-Salzgitter v. komissio, määräyksen 31 kohta).

31 Komission korvattaviksi vaadittujen kulujen eri luokkien määriä on arvioitava edellä esitetyn valossa.

32 Kantaja toteaa tältä osin, että 1 464 441,55 GBP:n veroton kokonaismäärä (arvolisäveroineen 1 717 985,02 GBP), jota se vaatii korvattavaksi, koostuu seuraavista osista:

	GBP
Erikoistuneet oikeudelliset neuvonantajat (J. Swift, QC, ja barrister R. Anderson)	
Palkkiot	279 375,00
Arvonlisävero	*48 890,62*
Oikeudelliset neuvonantajat (solicitorit)	
Palkkiot	850 000,00
Kulut (muut kuin arvonlisävero)	19 509,68
Arvonlisävero	*152 163,33*
Taloudellinen neuvonantaja (Lexecon)	
Palkkiot	281 051,52
Arvonlisävero	*49 184,02*
Taloudelliset asiantuntijat (K. Binmore ja D. Neven)	
Palkkiot	33 885,35
Arvonlisävero	*3 305,50*
Neuvonantaja Luxemburgin prosessiosoitetta varten	
Palkkiot ja kulut	620,00
Yhteensä	1 464 441,55 (ilman arvonlisäveroa) *1 717 985,02 (arvonlisäveroineen)*

b) Oikeudelliset neuvonantajat (barristerit ja solicitorit)

Asianosaisten lausumat

33 Korvattavina oikeudellisten neuvonantajien kuluina kantaja vaatii korvattavaksi 279 375 GBP:n määrää, jonka kaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käytyyn oikeudenkäyntimenettelyyn koko ajan osallistunutta kilpailuoikeuteen erikoistunutta barristeria on laskuttanut palkkioinaan (J. Swift, QC, laskutti 150 500 GBP ja R. Anderson 128 875 GBP). Kantaja korostaa tältä osin, samoin kuin se teki englantilaisissa tuomioistuimissa, että kahden barristerin palveluksiin turvautuminen solicitorien työn täydentämiseksi oli asian merkityksen ja monimutkaisuuden vuoksi perusteltua.

34 Kantaja vaatii korvattavaksi myös 850 000 GBP:n määrää, jonka solicitor-toimisto Slaughter & May on laskuttanut palkkioinaan. Tältä osin kantaja toteaa, että oikeudenkäynnistä vastanneeseen ryhmään kuului osakkaana oleva solicitor (joka laskun mukaan työskenteli 413 tuntia ja 45 minuuttia), jota avustivat koko oikeudenkäyntimenettelyn ajan vanhempi solicitor (joka laskun mukaan työskenteli 315 tuntia ja 25 minuuttia) sekä toinen solicitor (joka työskenteli 307 tunnin ajan oikeudenkäyntimenettelyn alkuvaiheessa, minkä jälkeen hänen tilalleen tuli toinen solicitor, joka työskenteli 204 tunnin ja 45 minuutin ajan menettelyn loppuvaiheessa). Nämä solicitorit käyttivät apunaan myös useita harjoittelijoita menettelyn eri vaiheissa. Yksi harjoittelija työskenteli 115 tuntia ja toinen 100 tuntia ja 15 minuuttia kannevaiheessa, kolmas harjoittelija työskenteli 193 tuntia ja 20 minuuttia vastauskirjelmän parissa, ja kolmetoista harjoittelijaa osallistui 15 minuutin–35 tunnin työpanoksella (yhteensä 110 tuntia ja 30 minuuttia), mikä selittyy sillä, että harjoittelijat vaihtoivat työpaikkaa kolmen kuukauden välein ja että menettely kesti lähes kolme vuotta. Kantaja väittää näin ollen, että solicitor-toimisto käytti asian käsittelyyn 1 760 tuntia ja että asiasta vastaavien henkilöiden ydinjoukko pysyi vähimmäistasolla, jolla asiakkaalle voitiin tarjota palvelua.

35 Kantaja toteaa, että tarkemmin ottaen 19:n solicitor-toimistoon kuuluvan henkilön, jotka osallistuivat kanteen valmisteluun vuoden 1999 syyskuun lopusta 11.10.2001 pidettyyn istuntoon asti, laskuttamasta 1 760 työtunnista noin 500 tuntia käytettiin riidanalaisen päätöksen analysointiin ja kanteen valmisteluun (vuoden 1999 loka–joulukuu), noin 500 tuntia vastineen analysointiin ja vastauskirjelmän valmisteluun (vuoden 2000 maalis–huhtikuu), joitakin tunteja vastaajan vastauskirjelmän analysointiin (vuoden 2000 kesäkuu), noin 100 tuntia prosessinjohtotoimiin annettavien vastausten valmisteluun (vuoden 2001 heinä–elokuu) ja noin 500 tuntia suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen lukemiseen ja valmistautumiseen suullista käsittelyä varten, jossa Airtoursia edusti viisi henkilöä (vuoden 2001 syys–lokakuu).

36 Komissio riitauttaa sekä asian käsittelyyn osallistuneiden asianajajien (barristerit ja solicitorit) lukumäärän että laskutettujen palkkioiden ja työtuntien määrän.

37 Asianajajien lukumäärän osalta komissio katsoo, että korvattaviksi voidaan katsoa ainoastaan kahden tai korkeintaan kolmen asianajajan palkkiot. Komissio korostaa sen, että Slaughter & May käytti 19:ää henkilöä, johtuvan voimavarojen tuhlauksesta. Vaikka komissio myöntää, että ainoastaan 6 henkilöä 19:stä käytti paljon aikaa asian käsittelyyn, se katsoo joka tapauksessa tällaisen henkilömäärän olevan tarpeettoman suuri. Tätä joukkoa täydensi kaksi barristeria, mikä oli liioittelua eikä mitenkään välttämätöntä. Tähän kahdeksan henkilön määrään sisältyi kolme kokenutta asianajajaa, vaikka yksi kokenut asianajaja pienen asiantuntevan tiimin avustamana olisi riittänyt aivan hyvin. Vertailun vuoksi todettakoon, että komissiossa asiaa valmisteli ja sen esitteli yksi ainoa oikeudellisen osaston virkamies kahden hallinnolliseen menettelyyn osallistuneen kilpailupääosastolla työskentelevän taloustieteilijän avustamana.

38 Asian käsittelyyn käytettyjen työntuntien osalta komissio riitauttaa sen, että olisi ollut välttämätöntä tai kohtuullista käyttää asiaan yli 1 760 tuntia (jopa yli 2 000 tuntia, jos otetaan huomioon kahden barristerin työ), kun otetaan huomioon erityisesti se, että kyseiset asianajajat edustivat kantajaa jo hallinnollisessa

menettelyssä ja että he tunsivat hyvin asian tosiseikat ja taloudelliset seikat. Myös työajan jakaminen oikeudenkäyntimenettelyn eri vaiheisiin osoittaa komission mukaan työajan tuhlausta. Sen mukaan on vaikea ymmärtää, miten on voinut olla tarpeellista käyttää 500 tuntia (noin kolmen kuukauden työ) riidanalaisen päätöksen analysointiin ja kumoamiskanteen valmisteluun tai miten on ollut mahdollista käyttää sama määrä tunteja komission vastineen analysointiin ja siihen vastaamiseen ajankohtana, jolloin asiakirjavihko ei voinut enää sisältää uusia seikkoja. Komission mielestä 700 tuntia olisi kohtuullisempi määrä kuin laskutettu 1760 tunnin määrä.

39 Laskutettujen palkkioiden määrää komissio pitää huimana. Lasku, jonka määrä on 850 000 GBP 1 760 työtunnin osalta, merkitsee lähes 500 GBP:n tuntiveloitusta kaikkien juristiluokkien osalta (osakas, vanhempi solicitor, solicitor ja harjoittelija). Kyseessä olevana aikana oli harvinaista maksaa yli 350 GBP:n palkkioita muille kuin tunnetuimpien toimistojen kokeneimmille asianajajille. Brysselissä toimivien yhteisön oikeuteen erikoistuneiden asianajajien palkkiot ovat komission mukaan yleensä alhaisempia. Lähtökohtaisesti työntekijöiden (assistant solicitors) tuntiveloitus ei heidän kokemustaan vastaavasti ylitä 200 GBP:aa, kun taas harjoittelijoiden tuntiveloitus on noin 50–80 GBP. Kun otetaan huomioon normaali tehtävien jako kokeneempien ja kokemattomampien työntekijöiden välillä ja kokeneimpien asianajajien suuremmat palkkiot, tiimin kohtuullisen keskimääräisen tuntiveloituksen pitäisi olla selvästi alle 200 GBP.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

40 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja halusi edustajikseen sekä barristereita ("counsel") että solicitoreita. Se vaatii 1 129 375 GBP:n määrän korvaamista oikeudellisten neuvonantajiensa palkkioista aiheutuneina korvattavina kuluina, joista 279 375 GBP on barristereiden palkkioita ja 850 000 GBP solicitoreiden palkkioita.

41 Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on määritettävä, ovatko nämä palkkiot ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 91 artiklan b kohdassa tarkoitetulla tavalla asian käsittelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneita välttämättömiä kustannuksia.

42 Tältä osin on todettava, että useimmissa common law -oikeusjärjestelmissä, kuten Englannin ja Walesin oikeusjärjestelmässä, asianajajan ammattikunta jakautuu kahteen osaan, solicitoreihin ja barristereihin, joiden kesken tehtävät on viime aikoihin asti jaettu toisiaan täydentäviin mutta erillisiin tehtäviin. Solicitor toimi asiakkaansa neuvonantajana useilla oikeuden aloilla; hänellä ei ollut oikeutta esiintyä ylemmissä oikeusasteissa, vaan hän turvautui tarvittaessa tältä osin barristerin palveluihin. Barrister oli erikoistunut asian suulliseen ajamiseen, eivätkä asiakkaat voineet palkata häntä suoraan.

43 Merkityksellisiä ammatillisia sääntöjä on muutettu yhteisöjen tuomioistuimissa käytävien oikeudenkäyntien osalta siten, että nykyään ei ole oikeudellisia tai ammatillisia esteitä sille, että asianosainen käyttää edustajanaan yksinomaan Englannin ja Walesin solicitoria tai barristeria sekä kirjallisessa että suullisessa menettelyssä. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että kun asiakas päättää käyttää edustajinaan sekä solicitoria että barristeria, molempien palkkioita ei voitaisi pitää työjärjestyksen 91 artiklan b alakohdassa tarkoitettuina välttämättöminä kustannuksina.

44 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on kulujen määrän vahvistamiseksi näissä olosuhteissa tutkittava, missä määrin kaikkien kyseessä olevien neuvonantajien palvelukset olivat oikeudenkäyntimenettelyn kannalta tarpeellisia, ja varmistettava, etteivät kulut ole tarpeettomasti kaksinkertaistuneet molemmanlaisten neuvonantajien käyttämisen vuoksi. Kun kantaja — kuten käsiteltävänä olevassa asiassa — vaatii kanteessaan sellaisen komission päätöksen kumoamista, joka on

tehty sellaisen hallinnollisen menettelyn päätteeksi, jossa sitä edustivat samat oikeudelliset neuvonantajat, asian käsittelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneita välttämättömiä kustannuksia ovat lähinnä kustannukset, jotka liittyvät kirjelmien ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen prosessinjohtotoimiin tai asian selvittämistoimiin annettavien vastausten valmisteluun ja laatimiseen sekä suulliseen käsittelyyn osallistumiseen.

45 Tästä seuraa, että esimerkiksi kun asiakas päättää neuvonantajansa suosituksesta käyttää barristerin palveluja, jotta tämä neuvoisi häntä mahdollisen kumoamiskanteen nostamisessa, ja kun tämä barrister on valtuutettu laatimaan kirjelmiä ja edustamaan asiakasta suullisessa käsittelyssä, solicitorin välttämättömät kustannukset rajoittuvat kustannuksiin, jotka liittyvät barristerin valtuuttamiseen, tämän suosittelemien toimien toteuttamiseen, kirjelmien muotoilemiseen ja lähettämiseen sekä suulliseen käsittelyyn osallistumiseen.

46 Käsiteltävänä olevassa asiassa asiakirjoista ilmenee ensinnäkin, että vaikka kahden barristerin palkkiolaskuista ei ilmene heidän asiassa käyttämiensä työtuntien määriä, niissä kuvataan kuitenkin lyhyesti kantajan lukuun suoritettuja palveluja. Barrister R. Andersonin palkkiolaskuissa mainitaan muistion laatiminen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydystä menettelystä, asiakirjojen lukeminen menettelyn eri vaiheissa ("perusing papers"), osallistuminen solicitorien tai J. Swiftin kanssa pidettyihin kokouksiin ("advising in conference"), kanteen laatiminen ja korjaaminen, vastauskirjelmän laatiminen, tutkimustyö ja prosessinjohtotoimiin annettujen vastausten valmistelu, valmistautuminen suulliseen käsittelyyn sekä matkakulut ja yöpyminen Luxemburgissa. Barrister J. Swiftin palkkiolaskuissa mainitaan kirjelmien sisällön korjaaminen ("settling application" tai "reading and considering rejoinder"), keskustelut solicitoreiden tai R. Andersonin kanssa erityisesti prosessinjohtotoimiin annettavista vastauksista, valmistautuminen suulliseen käsittelyyn sekä matkakulut ja yöpyminen Luxemburgissa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa näin ollen, että barristereiden työ koski riita-asian käsittelyn kaikkia vaiheita.

47 Toiseksi on todettava, että edellä mainittujen barristereiden lisäksi asian käsittelyyn osallistui myös kaksi kokenutta solicitoria, joilla oli kokemusta kilpailuoikeuden alalla ja joita avusti koko ajan yksi solicitor (eräs solicitor menettelyn alkuvaiheessa ja toinen solicitor menettelyn loppuvaiheessa) ja yli kaksitoista harjoittelijaa.

48 Lisäksi vertailtaessa solicitor-toimiston riita-asian eri vaiheisiin käyttämiä tuntimääriä ja barristereiden palkkiolaskuja voidaan havaita, että solicitor-toimiston työ osuu suurelta osin yksiin barristereiden työn kanssa. Kantaja ilmoittaa esimerkiksi, että solicitor-toimisto käytti 500 tuntia kanteen valmisteluun, mikä merkitsee 62:ta 8-tuntista työpäivää. Barrister R. Andersonin palkkiolaskun mukaan luettuaan eri asiakirjoja 9.–12.11.1999 hän työskenteli kanteen laatimisen tai korjaamisen parissa 15.11–1.12.1999. Barrister J. Swiftin palkkiolaskuissa ilmoitetaan myös hänen lukeneen kannetta 29. ja 30.11.1999. Barristerit ovat työskennelleet samalla tavoin vastauskirjelmän valmistelun ja laatimisen parissa, vaikka kantaja ilmoittaa, että solicitor-toimisto on käyttänyt 500 tuntia tämän kirjelmän valmisteluun.

49 Näin ollen kahden barristerin ja kahden kokeneen solicitorin käyttäminen merkitsee päällekkäistä työtä, koska he ovat työskennelleet osittain samojen kohteiden parissa.

50 Kolmanneksi on huomautettava, että barristereiden tapaan solicitor-toimisto edusti kantajaa hallinnolliseen menettelyyn kuuluvien syvällisten tutkimusten yhteydessä. Lisäksi komission kirjelmissä ainoastaan riitautettiin kantajan väitteet eikä esitetty uusia väitteitä, jotka olisivat muuttaneet kanteessa ja vastauskirjelmässä esitetyn arvion, mikä helpotti barristereiden ja solicitorien työtä oikeudenkäyntimenettelyn aikana.

51 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kantajan ilmoittamien asiassa tehtyjen työtuntien määrä on liiallinen eivätkä ne voi kokonaisuudessaan olla työjärjestyksen 91 artiklan b alakohdassa tarkoitettuja "välttämättömiä kustannuksia".

52 Lisäksi on korostettava, että kantajan solicitor-toimiston palkkioiden osalta toimittamissa tiedoissa ei täsmennetä asian käsittelyyn osallistuneiden eri henkilöryhmien eli osakkaana olevan solicitorin, vanhemman solicitorin, kahden solicitorin ja useiden harjoittelijoiden tuntiveloitusta. Tällaisen tiedon puuttuessa on todettava, että jaettaessa vaadittu määrä (850 000 GBP) laskutettujen tuntien määrällä (1 760 tuntia) näiden eri henkilöryhmien keskimääräiseksi tuntiveloitukseksi saadaan noin 483 GBP. Vaikka tämänsuuruista tuntiveloitusta voidaan mahdollisesti ajatella korvaukseksi erityisen kokeneen ammattilaisen palveluista, sitä ei kiistatta voida soveltaa kaikkiin tämän asian käsittelyyn osallistuneisiin henkilöryhmiin, kuten vanhempaan solicitoriin, solicitoreihin ja harjoittelijoihin, jotka ovat tehneet yhteensä 1 346 solicitor-toimiston laskuttamista 1 760 työtunnista eli yli 75 prosenttia työstä.

53 Näin ollen komission korvattaviksi määrättyjen oikeudellisten neuvonantajien palkkioiden määräksi on vahvistettava 420 000 GBP, joista 95 000 GBP Swiftin osalta, 75 000 GBP Andersonin osalta ja 250 000 GBP solicitor-toimiston osalta.

c) Taloudelliset neuvonantajat ja asiantuntijat

54 Kantaja väittää, että taloustieteilijöiden käyttäminen oli käsiteltävänä olevassa asiassa perusteltua.

55 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kun otetaan huomioon komission keskittymävalvonnan yhteydessä suorittamien arviointien pääasiallisesti taloudellinen luonne, tähän alaan erikoistuneiden taloudellisten neuvonantajien ja asiantuntijoiden osallistuminen oikeudellisten neuvonantajien lisäksi voi joskus olla välttämätöntä ja aiheuttaa siten kustannuksia, jotka voidaan korvata työjärjestyksen 91 artiklan b alakohdan mukaisesti (ks. muulla talouden alalla asia T-/85/94 DEP ja T-85/94 OP-DEP, Branco v. komissio, määräys 8.7.1998, Kok. 1998, s. II-2667, 27 kohta ja asia T-271/94 DEP, Branco v. komissio, määräys 17.9.1998, Kok. 1998, s. II-3761, 21 kohta).

56 Tältä osin on todettava, että riita-asian käsittelyyn on osallistunut huomattava määrä taloustieteilijöitä. Käsiteltävänä olevan asian parissa on työskennellyt kolme taloudellista neuvonantajaa, joita avustivat useat tutkijat ja kaksi ylimääräistä asiantuntijaa. Kantaja ei myöskään selitä, miksi viiden taloustieteilijän on tarvinnut osallistua käsiteltävänä olevan asian käsittelyyn.

i) Lexeconin palkkiot

— Asianosaisten lausumat

57 Kantaja toteaa Lexeconin palkkioina laskuttaman 281 051,52 GBP:n määrän osalta, että kyseinen toimisto osallistui kanteen, vastauskirjelmän ja prosessinjohtotoimiin annettujen vastausten valmisteluun ja että sen merkitys ilmenee asiassa Airtours annetusta tuomiosta, erityisesti siltä osin kuin kyse on väitteistä, jotka liittyvät kollektiivisen määräävän markkina-aseman määrittämiseen ja pakotemekanismin luonnehdinnan tarpeeseen. Vastauksena komission väitteeseen, jonka mukaan ei ole mahdollista ymmärtää, miksi Lexecon käytti 1 501 tuntia asiakirjojen tutkimiseen, vaikka se osallistui jo hallinnolliseen menettelyyn, kantaja toteaa, että Lexeconin osallistumisella tähän menettelyyn voitiin taata, ettei asiakirjojen lukemiseen kulunut tarpeettomasti aikaa.

58 Komissio huomauttaa, että kantajaa jo hallinnollisen menettelyn aikana neuvoneen Lexecon-toimiston laskuttama määrä on huomattava. Komission mukaan uusi analyysi ei ollut tarpeen, koska hallinnollisen menettelyn ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn menettelyn aikana esiin tulleet taloudelliset kysymykset eivät poikenneet lainkaan toisistaan. Komissio huomauttaa myös, ettei kantaja ole pystynyt osoittamaan, miten Lexecon on tosiasiallisesti edesauttanut asian tutkintaa.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

59 On todettava, että laskutettu 281 051,52 GBP:n määrä kattaa 1 501 työtuntia, jotka kolme henkilöä on tehnyt useiden tutkijoiden avustamina. Tältä osin kantajan toimittamat tiedot koskevat ainoastaan yhtäältä erittelyä asian käsittelystä vastanneiden henkilöiden, eli B. Bishopin (18 tuntia 360 GBP:n tuntiveloituksella), A. Overdin (643 tuntia 220 GBP:n tuntiveloituksella), D. Jacksonin (709 tuntia 180 GBP:n tuntiveloituksella) ja tutkija-taloustieteilijöiden ("Research Economists/Associates") (131 tuntia 120 GBP:n tuntiveloituksella) työskentelystä ja toisaalta mainintaa siitä, että tämä työ koski vuoden 1999 marraskuun ja vuoden 2001 lokakuun välisenä aikana suoritettuja "asiantuntijapalveluja", joita ei ollut eritelty tarkemmin.

60 Vaikka riita-asian luonne voisi oikeuttaa taloudellisen neuvonantajan osallistumisen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn oikeudenkäyntimenettelyn kaikkiin vaiheisiin, laskutettujen työtuntien määrä on liioiteltu, koska Lexecon on osallistunut hallinnolliseen menettelyyn eikä kantajan toimittamia palkkiolaskuja ole eritelty.

61 Tämän vuoksi korvattavien palkkioiden määräksi Lexeconin osalta on vahvistettava 30 000 GBP.

ii) Professori K. Binmoren ja professori D. Nevenin palkkiot

— Asianosaisten lausumat

62 Professori Binmoren palkkioina korvattavasta 18 900 GBP:n määrästä kantaja huomauttaa, että Binmoren työ käsitti erityisesti kanteeseen liitetyn ja suullista käsittelyä varten laaditussa kertomuksessa mainitun muistion valmistelua. Tästä työstä aiheutuneet kustannukset ovat näin ollen perusteltuja.

63 Professori Nevenin palkkioina korvattavasta 14 985,35 GBP:n määrästä kantaja huomauttaa, että Nevenin työ käsitti erityisesti kanteeseen liitetyn ja suullista käsittelyä varten laaditussa kertomuksessa mainitun muistion valmistelua. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tukeutui useaan otteeseen toiseen, Nevenin hallinnollisen menettelyn yhteydessä laatimaan taloudelliseen muistioon. Tästä asiantuntijatyöstä aiheutuneet kustannukset ovat näin ollen perusteltuja.

64 Komissio katsoo, että professoreiden Binmore ja Neven osallistuminen ei ollut tarpeen. Se, että heidän muistionsa mainitaan suullista käsittelyä varten laaditussa kertomuksessa, on normaalia, koska se on tällaisen asiakirjan tarkoitus. Lisäksi kantaja perustelee Nevenin osallistumisen merkitystä viittaamalla hänen hallinnollisen menettelyn eikä oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä esittämiin huomioihin.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

65 Aluksi on todettava, että Professori Binmoren laskuttamiin palkkioihin liittyvinä kustannuksina korvattavaksi vaadittu 18 900 GBP:n määrä muodostuu yhtäältä 16 400 GBP:n määrästä, joka liittyy hänen osallistumiseensa kanteeseen liittyvien asiakirjojen valmisteluun, ja toisaalta 2 500 GBP:n määrästä, joka liittyy vastauskirjelmään liitetyn sellaisen muistion valmisteluun, jonka otsikko on "The Failure of the Commission to Understand the Economics of Tacit Collusion".

66 Kantajan toimittamien palkkiolaskujen sisältämien tietojen perusteella ei ole mahdollista ymmärtää, miten professori Binmore on osallistunut kanteen liitteiden valmisteluun. Kanteen liitteenä toimitetut taloudelliset analyysit olivat otteita eri käsikirjoista ja aikakauslehdistä. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että vaikka se on näiden analyysien perusteella voinut saada taloudellisen yleiskatsauksen käsiteltävänä olevan asian tiettyihin näkökohtiin, 16 400 GBP:n käyttämistä näiden asiakirjojen keräämiseen ei voida pitää välttämättömänä.

67 Professori Binmoren laatimasta ja vastauskirjelmään liitetystä muistiosta, jonka otsikko on "The Failure of the Commission to Understand the Economics of Tacit Collusion", ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että siinä tutkitaan hiljaiseen yhteisymmärrykseen liittyviä taloudellisia teorioita ja että sen voidaan näin ollen katsoa olevan käsiteltävänä olevassa asiassa välttämätön.

68 Näin ollen professori Binmoren osalta korvattavien palkkioiden määräksi on vahvistettava 4 500 GBP (eli 2 000 GBP kanteeseen liittyvien asiakirjojen valmistelun osalta ja 2 500 GBP muistion osalta).

69 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tämän jälkeen, että professori Nevenin laskuttamiin palkkioihin liittyvinä kustannuksina korvattavaksi vaadittu 14 985,35 GBP:n määrä muodostuu ensiksi 5 583,17 GBP:n määrästä, joka liittyy kanteeseen liitetyn sellaisen muistion valmisteluun, jonka otsikko on "Case No IV/M.1524 Airtours/First Choice: an Economic Analysis of the Commission Decision", toiseksi 3 479,40 GBP:n määrästä, joka liittyy professori Nevenin osallistumiseen vastauskirjelmän valmistelemiseen ja vastauskirjelmään liitetyn sellaisen muistion valmisteluun, jonka otsikko on "Airtours vs. Commission of the European Communities — Case T-342/99: Collective Dominance in the Commission's Statement of Defence, A Comment", ja kolmanneksi 5 922,78 GBP:n määrästä, joka liittyy suullisen käsittelyn valmisteluun ja siihen osallistumiseen.

70 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että professori Nevenin osallistuminen oikeudenkäyntimenettelyyn on ollut tarpeen, jotta se on saanut täsmällisen, yksityiskohtaisen ja perustellun taloudellisen raportin useista asian näkökohdista sekä riidanalaisen päätöksen että puolustuksen sisällön osalta.

71 Tämän vuoksi ja koska professori Nevenille maksettuihin palkkioihin liittyvät kulut ovat olleet objektiivisesti arvioiden välttämättömiä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käytävän oikeudenkäynnin kannalta, niihin liittyvä 14 985,35 GBP:n määrä on korvattava.

72 Yhteenvetona on todettava, että kantajan taloudellisten neuvonantajien ja asiantuntijoiden palkkioina korvattavaksi määräksi on vahvistettava 49 485,35 GBP (joista 30 000 GBP Lexeconin työstä, 4 500 GBP professori Binmoren työstä ja 14 985,35 GBP professori Nevenin työstä).

d) Prosessiosoitteesta Luxemburgissa aiheutuneet kustannukset

73 Kantaja vaatii korvattavaksi prosessiosoitteesta Luxemburgissa aiheutuneita 620 GBP:n suuruisia kustannuksia, jotka ovat sen mukaan välttämättömiä. Komissio ei ole esittänyt huomautuksia tältä osin.

74 Koska prosessiosoitteesta Luxemburgissa aiheutuneet kustannukset aiheutuivat väistämättä kanteen nostamisen aikaan, eikä komissio ole riitauttanut niiden määrää, ne on näin ollen katsottava korvattaviksi kustannuksiksi.

e) Muut kulut kuin arvonlisävero

75 Kantaja vaatii 19 509,68 GBP:n korvaamista muina kuluina kuin arvonlisäverona sillä perusteella, että nämä kulut liittyvät kohtuullisiin kopiointi-, matka- ja majoituskuluihin (mukaan lukien useamman kuin yhden asianajajan ja taloudellisten neuvonantajien kulut), ja niitä on pidettävä välttämättöminä kustannuksina. Komissio ei ole esittänyt huomautuksia tältä osin.

76 Koska komissio ei riitauttanut näitä kuluja, ne on hyväksyttävä korvattaviksi kuluiksi ja ne on määrättävä maksettaviksi.

f) Arvonlisävero

77 Kantaja vaatii 253 543,47 GBP:n korvaamista korvattaviin kuluihin liittyvinä arvonlisäveroina, jotka on myös korvattava (em. asia Leeuwarder Papierwarenfabriek v. komissio, määräyksen 4 kohta).

78 Komissio riitauttaa tämän arvion ja vetoaa tältä osin yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-137/92 P-DEP, Hüls vastaan komissio, 16.12.1999 antamaan määräykseen (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

79 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että koska kantaja on arvonlisäverovelvollinen, sillä on oikeus saada veroviranomaisilta takaisin ostamistaan tavaroista ja palveluista maksamansa arvonlisävero. Arvonlisävero ei ole sille näin ollen kustannus, eikä se tämän vuoksi voi vaatia korvattavista kuluista maksetun arvonlisäveron korvaamista työjärjestyksen 91 artiklan b alakohdan mukaisesti. Asianajajan palkkioista ja kuluista maksettua arvonlisäveroa ei voida korvata, koska ei ole kiistetty sitä, että kantaja on voinut vähentää näin maksetut määrät eikä sen ole siis tarvinnut vastata niistä (ks. vastaavasti em. asia Hüls v. komissio, määräyksen 20 kohta).

Johtopäätös

80 Edellä esitetyn perusteella niiden kulujen määräksi, jotka komission on korvattava kantajalle, vahvistetaan 489 615,03 GBP ilman arvonlisäveroa, joista 420 000 GBP on oikeudellisten neuvonantajien palkkioita (95 000 GBP Swiftin osalta, 75 000 GBP Andersonin osalta ja 250 000 GBP solicitor-toimiston osalta), 30 000 GBP Lexeconin palkkioita, 4 500 GBP professori Binmoren palkkioita, 14 985,35 GBP professori

Nevenin palkkioita, 620 GBP prosessiosoitteesta Luxemburgissa aiheutuneita kuluja ja 19 509,68 GBP muita kuluja kuin arvonlisäveroa.

81 Koska tässä määrässä on otettu huomioon kaikki asian olosuhteet tämän määräyksen antamiseen asti, kantajalle tästä oikeudenkäynnistä, joka koskee oikeudenkäyntikulujen määrän vahvistamista, aiheutuneiden kulujen korvaamisesta ei ole lausuttava erikseen (ks. vastaavasti em. asia Groupe Origny v. komissio, määräyksen 44 kohta ja em. asia Nan Ya Plastics ja Far Eastern Textiles v. neuvosto, määräyksen 49 kohta).

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu viides jaosto)

on määrännyt seuraavaa:

Niiden kulujen kokonaismääräksi, jotka komission on korvattava kantajalle, vahvistetaan 489 615,03 GBP (neljäsataakahdeksankymmentäyhdeksäntuhatta kuusisataaviisitoista puntaa ja kolme penniä).

Annettiin Luxemburgissa 28 päivänä kesäkuuta 2004.

H. Jung

Kirjaaja

P. Lindh

laajennetun viidennen jaoston puheenjohtaja